

Обраћање специјалног представника ЕУ и високог представника Мирослава Лајчака на 11. интерпарламентарном састанку између Европског парламента и босанскохерцеговачк

Даме и господо,

Прошле године, када је одржан састанак између парламентарца из Европског парламента и Босне и Херцеговине, наша су заједничка настојања била усмјерена ка постизању првог уговорног корака ка интеграцији у ЕУ, односно потписивања Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП) са Европском унијом.

Прије годину дана, политичка клима у земљи била је далеко од идеалне. Међутим, суочени са могућношћу да заостану за другим земљама у регији, или пак да се европски пут затвори пред њима, политички лидери су се удружили и постигли договор о неријешеним питањима, што је довело до потписивања ССП-а у јуну прошле године.

То су урадили јер знају да огромна већина грађана у цијелој земљи сматра да је напредак ка чланству у Европској унији

једина опција за јачање привреде и бољи живот грађана.

Па ипак, упркос том великом кораку, упркос могућностима које су се отвориле због ближих односа са ЕУ, без обзира на добијање смјерница како омогућити грађанима ове земље безвизни режим са Европском унијом, упркос приликама да се унаприједе привреда и живот грађана Босне и Херцеговине...

Упркос свим тим приликама, након што је потписан ССП, даљњи напредак ка ЕУ у суштини је заустављен. Умјесто напредовања у оквиру програма ЕУ и рјешавања потребних питања, напредак је замијењен врло негативним и непријатељски настројеним политичким порукама и потезима. Лидери су често злоупотребљавали кампању која је претходила октобарским општинским изборима да би слали такве поруке.

Као резултат тога, међусобне оптужбе, засноване на национализму и сијању страха, зауставиле су напредак. Очекивало се да ће, када прође предизборни период, политичке странке и њихови представници наставити да раде на осигурању европске будућности Босне и Херцеговине.

Но, десило се супротно.

Како другачије објаснити чињеницу да је Савјету министара требало шест мјесеци да именује вршиоца дужности директора Дирекције за европске интеграције, најважније везе између БиХ и институција Европске уније? Ситуација још увијек није ријешена. И колико је само апсурдно да сво то вријеме Босна и Херцеговина није имала амбасадора при Европској унији?

Како другачије објаснити да није било буквално никаквог напретка у рјешавању приоритета из Европског партнерства у посљедњих шест мјесеци? У току 2008. органи власти су усвојили само седам закона од преко 125 краткорочних приоритета.

Како другачије објаснити да су органи власти тако мало учинили на постизању услова за либерализацију визног режима, посебно оних који се тичу антикорупционих мјера и сигурности

докумената? Као резултат тога, Босна и Херцеговина већ дуже од годину дана и у том процесу битно заостаје за другим земљама у региону.

Како другачије објаснити да странке поново нису постигле договор о буџету прије нове године и да у нацрт буџета који се разматра нису укључена средства за спровођење исте оне регулативе о реформи полиције чије је доношење отворило пут за потписивање ССП-а?

И када имате у виду да у исто то вријеме предсједавајући Савјета министара БиХ и министар вањских послова БиХ изражавају намјеру да се у следећих неколико мјесеци пријаве за статус кандидата у Европској унији, те да од ЕУ очекују позитиван одговор неколико мјесеци касније, може се само закључити да су, након потписивања ССП-а, политички лидери повјеровали да су од ЕУ добили бјанко чек да наставе са процесом интеграције без обзира на то какви су им потези. Да ли је то знак политичке зрелости и одговорности? Да ли је то партнерство које ЕУ може очекивати од институција и лидера у Босни и Херцеговини?

Морамо бити јасни када је ријеч о овом процесу и важно је да не буде заблуда. ЕУ не издаје бјанко чекове. Нити када је ријеч о придруживању ЕУ нити када је ријеч о укидању виза.

Надаље, 2009. година ће бити од апсолутно кључне важности за одлучивање о томе хоће ли Босна и Херцеговина остати на путу европских интеграција или неће бити дио групе земаља западног Балкана које напредују ка чланству у Европској унији. Црна Гора је већ аплицирала за чланство у Европској унији и чини се да би тим путем ускоро могла поћи и Албанија. Србија ће брзо остварити напредак када ријешити питање сарадње с Хашким трибуналом. Могуће да ће Европска унија у наредних неколико мјесеци одлучивати о овим апликацијама, тако да би Босни и Херцеговини требало да будеу интересу да се придружи овој групи земаља и оствари солидан успјех у том погледу.

Босна и Херцеговина је питање европске интеграције прогласила својим стратешким циљем. То значи да институције Босне и Херцеговине, прије свега Савјетминистара и Парламентарна скупштина, имају одговорност да критички анализирају свој рад у прошлој години и наметну лидерски став који је потребан за постизање компромиса и остваривање напретка у испуњавању програма европске интеграције у 2009. години.

Дозволите ми да се кратко осврнем на рад ових институција током прошле године.

У свом Извјештају о постигнутом напретку из 2008. године, Европска комисија је утврдила да је постигнут само ограничени успјех на путу европских интеграција и то највише због малог броја усвојених закона.

На примјер, Савјетминистара је у 2008. години усвојило мање од 50% нацрта закона и измјена и допуна закона које је предвидјело својим планом рада.[\[1\]](#) Надаље, низ значајних одлука и закона је тренутно блокиран на нивоу извршних органа власти, те се због тога не упућује у Парламентарну скупштину на разматрање. Кључне одлуке о питањима као што је Стратегија имплементације Анекса 7 мјесецима чекају на усвајање на нивоу Савјета министара БиХ.[\[2\]](#) Док неке друге иницијативе, као што су Стратегија и акциони план за спречавање прања новца, Иновирана стратегија и акциони план за борбу против корупције, укључујући и успостављање Антикорупционог тијела, што је предуслов за либерализацију визног режима, исувише споро прелазе из фазе разматрања на нивоу радне групе до Савјета министара.

У свјетлу недавне кризе са гасом, још један значајан примјер је Закон о плину БиХ, чије усвајање захтијева Европско партнерство и око којег су се предсједавајући Савјета министара БиХ и ентитетски премијери усагласили 6. новембра 2008. године у Бањалуци, што је дио иницијативе да се осигура енергетска независност и усклађена политика о поузданим изворима енергије у оквиру БиХ. Овај закон се већ годинама

налази у процедури на нивоу радне групе. Напредак није остварен ни у утврђивању и усвајању свеобухватне енергетске стратегије. Ове дугогодишње обавезе Босне и Херцеговине се често појављују у извјештајима о постигнутом напретку које припрема Европска комисија.

Сасвим је јасно да је мали број усвојених закона на нивоу Савјета министара БиХ утицао на способност Парламентарне скупштине БиХ да током прошле године усвоји већи број закона. Међутим, када узмемо у обзир да се Дом народа током протеклих шест мјесеци састао само **четири пута**, јасно је да и Парламент сноси једнаку кривњуза непостизање напретка.

Такође постоји низ закона који се већ извјесно вријеме налазе у парламентарној процедури. На примјер, Закон о цивилној контроли кретања наоружања и војне опреме је у парламентарној процедури већ више од девет мјесеци. Због тога EUFOR и даље обавља дио основних надлежности које јетребало дапреузмуоружане снаге Босне и Херцеговине.

Још један проблем је непостојање ефикасне сарадње између министарстава и Парламента, па чак и у питањима која се односе на европске интеграције. На примјер, познато ми је да се Комисија за европске интеграције још не бави конкретним законодавним питањима везаним за европске интеграције.

Такође брине и чињеница да не постоји званична координација законодавних активности између државног и ентитетских парламената. Држава и ентитети и даље усвајају законе без икакве међусобне координације. Забрињава и чињеница да Република Српска не координише процес европске интеграције с органима власти на државном нивоу и другим органима власти у БиХ. Ово непостојање координације јасно показује да органи власти Републике Српске не поштују приоритете придруживања ЕУ и њихов покушај да преговарају о приоритетима из Европског партнерства, као што је, рецимо, усвајање Закона о државној помоћи који је недавно донијела Влада Републике Српске, што показује јасно неразумијевање процеса европских интеграција.

Јасно је да ово отежава постизање напретка на путу ка ЕУ.

Осим тога, постоје индиције које показују да политичке странке подржавају кључне законе путем својих представника у власти, да би на крају одбацили те исте законе када се нађу пред Парламентом. Ово није одговорно вођење политике какво се очекује од земље која жели да напредује путу ка Европској унији.

Један такав примјер је Закон о Агенцији за развој информатичког друштва БиХ, један од услова из Студије изводљивости, те Европског партнерства.

Савјетминистара је у јулу 2008. године једногласно усвојио овај закон, да би га потом у Парламентарној скупштини БиХ оспорили представници истих странака које су га претходно подржале. Без обзира на интензивна настојања у међувремену како би се закон измијенио и прилагодио у складу са захтјевима Владе РС, овај закон још увијек чека на усвајање пред Парламентарном скупштином. Данас би требало да будеразматран на сједници Представничког дома БиХ, али мале су шансе да ће бити усвојен уколико не дође до усаглашавања политичких ставова.

Ово је само један од преко педесет краткорочних и средњорочних законских приоритета дефинисаних у Европском партнерству са Босном и Херцеговином.

Ово је реалност када се говори о озбиљности институција Босне и Херцеговине у намјери да се ухвате у коштац са питањима везаним за процес европских интеграција. Постоји јасан несклад између исказане определијељености ка програму ЕУ и конкретних мјера које предузимају политички лидери и одговарајуће институције.

Без обзира на то, увјерен сам да институције јесу способне да остваре значајан напредак у реализацији приоритета за 2009. годину, ако политичари буду у стању избјећи негативну реторику или поступке који доводе до сукоба и фокусирају се на

предности које могу донијети грађанима. Међутим, у том смислу биће неопходна темељна промјена у политичком животу.

Значајан је податак да је више од *половине* закона које је Савјетминистара усвојио у 2008. години усвојено у децембру, након озбиљних критика од стране домаћих невладиних организација због спорости у раду.

Дакле, шта би требало дабудукључни приоритети за 2009. годину?

Наравно, странке ће морати напорно радити како би испуниле преостала два циља које је утврдио Управни одбор Савјета за имплементацију мира за транзицију Канцеларијевисоког представника у Канцеларијуспецијалног представника Европске уније. Ово мора бити кључни приоритет у наредним мјесецима!

Ова два питања, рјешавање питања државне имовине, те проналажење одрживог рјешења за Брчко представљају суштинске елементе који ће показати да су политички лидери у Босни и Херцеговини довољно зрели да доносе одлуке о кључним питањима у земљи.

Споразум између три политичка лидера постигнут у новембру у Пруду и касније допуне тог споразума представљају значајан помак. Али много ће важније бити конкретне законске иницијативе које буду предузете, те компромиси постигнути како би се успјешно ријешили ови проблеми у пракси.

Још ће значајније бити мјере које је потребно предузети како би Босна и Херцеговина осигурала своје мјесто заједно са другим земљама у региону на путу ка чланству у Европској унији. У том погледу биће потребан озбиљан и координисан приступ у рјешавању приоритета Европског партнерства.

Осим тога, ова година нуди могућност да се почне рјешавати питање неопходне уставне реформе. Важно је да овај процес квалитетно координишуи да њиме управљају политички лидери, надлежне институције и други релевантни актери у Босни и

Херцеговини. Наравно, међународна заједница је спремна да помогне у овом процесу.

Понављам, не желим се освртати на прошлост, већ само желим да упутим апел и позив на акцију. Ове године, западни Балкан и будућност земаља у региону у врху су приоритета програма ЕУ. Али на крају, држава је та која носи одговорност и изабрани званичници су ти који морају осигурати да Босна и Херцеговина не заостане за другима.

Због тога је овај сусрет између Европског парламента и Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине толико значајан. Данашњи састанак, који се одржава на почетку нове године, требало би да буде прекретница у активностима органа власти. Босна и Херцеговина ће морати повећати успјешност у раду ако не жели заостајати за другим земљама региона на путу ка ЕУ.

Драго ми је и част ми је што имам прилику да вам се обратим и позивам парламентарце из ЕУ и Босне и Херцеговине да покрену отворен и искрен дијалог о изазовима европских интеграција и изузетним предностима које ће овај процес донијети.

[\[1\]](#) Од 102 планирана закона, односно амандмана на постојеће законе, Савјет министара БиХ је усвојио 28 нових закона и 16 група амандмана на постојеће законе.

[\[2\]](#) Ревидирана стратегија Босне и Херцеговине за имплементацију Анекса VII Дејтонског мировног споразума достављена је Савјету министара БиХ 29. октобра и до сада још увијек није стављена на дневни ред.